

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

УДК 784.1 (150)+78.087.68(510)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-1-7>

А ГУДАМУ,

orcid.org/0000-0002-1337-7128

аспірант кафедри теорії та історії музики
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) heibaobaob666@gmail.com

СУЧАСНА РЕГІОНАЛІСТИКА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ В МУЗИКОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

У статті здійснено аналіз сучасного досвіду музичної регіоналістики як віддзеркалення на рівні наукової рефлексії процесу осмислення специфіки регіональних культур у контексті актуалізації співвідношення тенденцій глобалізації та мультикультуралізму. Метою статті є виявлення особливостей та провідних напрямів сучасної української музичної регіоналістики.

На основі здійсненого аналізу досвіду національної регіоналістики у статті окреслено такі її специфічні риси та визначальні для неї напрями, як: наочно виражена тенденція інституціоналізації, яка має метою її наукову легітимізацію в статусі самодостатнього та самостійного спрямування музикології; активізація дефініційних, методологічних і концептуальних пошуків; концептуальна варіабельність та плюралізм дослідницьких траєкторій; спрямованість на дослідження особливостей музичної культури великих локусів, репрезентованої як системна, структурно окреслена цілісність; формування та посилення тенденції територіальної локалізації досліджень – концентрації уваги науковців на дослідженні музичної культури міста як цілісності; формування тенденції стильової та крос-культурної орієнтованості регіоналістичних досліджень; спрямованість на розширення методологічних настанов шляхом застосування міждисциплінарної методології та синтезу дослідницького інструментарію гуманітаристики; формування тенденції висвітлення проблематики онтології конкретних видів і форм музичного мистецтва в контексті культури певного регіону; тяжіння до територіальної конкретизації проблематики регіоналістики у жанрово-видовому, виконавському, освітньому тощо ракурсах; спрямованість на деталізацію питань феноменології й онтології музичного мистецтва - висвітлення особливостей жанрово-стильової специфіки регіональних композиторських шкіл, хорового мистецтва, інструментального виконавства в регіональному вимірі при периферійності питань академічного вокального мистецтва; актуалізація питань специфіки «малих» культурних локусів, які раніше перебували на периферії дослідницької уваги.

Ключові слова: регіоналістика, національна культура, культурний локус, дослідницька траєкторія.

А ГУДАМУ,

orcid.org/0000-0002-1337-7128

Postgraduate Student at the Music Theory and History Department
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine) heibaobaob666@gmail.com

MODERN REGIONALISTIC: VECTORS OF DEVELOPMENT IN MUSICAL DISCOURSE

The article analyzes the modern experience of musical regionalism at the level of scientific reflection of the process of understanding the specificity of regional cultures in the context of actualizing the relationships between the trends of globalization and multiculturalism. The purpose of the article is to identify the features and leading directions of modern Ukrainian musical regionalistic. Based on the analysis of the experience of national regionalistic, the article outlines such specific features and defining directions for it as: a clearly expressed tendency of institutionalization, which aims at its scientific legitimization in the status of a self-sufficient and independent direction of musicology; activation of definitional, methodological and conceptual searches; conceptual variability and pluralism of researching the peculiarities of the

musical culture of large loci, represented as a systemic, structural defined integrity; the formation and strengthening of the tendency of territorial localization of research - the concentration of scientist's attention on the study of the musical culture of the city as a whole; formation of the trends of stylistic and cross-cultural orientation of regionalist studies; focus of the expansion of methodological guidelines through the use of interdisciplinary methodology and the synthesis of research tools of humanitarian studies; the formation of a tendency to highlight the problems of the ontology of specific types and forms of musical art in the context of the culture of a certain region; gravitation to the territorial concretization of the problems of regionalistic in genre-species, performing, educational, etc. perspective; focus of detailing issues of phenomenology and ontology of musical art - elucidation of genre-stylistic features of regional composition schools, choral art, instrumental performance in the trigonal dimension with the peripherality of issues of academic vocal art; actualization of specific issues of «small» cultural loci, which were previously on the periphery of research attention.

Key words: regionalistic, national culture, cultural locus, research trajectory.

Постановка проблеми. У сучасному культурному просторі початку III-го тисячоліття концептотворного статусу набуває співвідношення тенденцій глобалізації та мультикультуралізму. Дихотомія їх єдності-відмінності не тільки забарвлює духовне буття певною напругою, обумовленою їх різноспрямованістю, але також слугує тим конструктом, який визначає вектори та логіку культурного процесу не тільки в особистісному, а й в регіональному вимірах. Акцентуація значущості регіонального різноманіття музичного мистецтва, в контексті якого формується аура духовних – стильових, жанрових, тематично-образних пошуків та складаються вектори художньої рефлексії, які увиразнюють художнє світобачення та конструюють сучасний мистецький простір, дозволяє конкретизувати роль і місію національних культур в їх регіональній унікальності не тільки як культуротворних складників епохи постсучасності.

Підкреслена регіональною своєрідністю, національна художня – і ширше – естетична культура, яка «пов'язана з відмінностями в ментальності нації та відтворюється в естетичних смаках, ідеалах того чи іншого народу, у тих уявленнях про ідеал, гармонію, красу, що йому притаманні» (Естетика, 2022: 200) уможливорює позиціонування регіональних художніх проявів як перетину загальнолюдських та особистісних аксіологічних орієнтацій та царини інтеріоризації особистістю вищих духовних цінностей. У сучасній ситуації їх всеохопної ревізії це детермінує особливу актуальність осмислення специфіки регіонально орієнтованого музикологічного дискурсу, що обумовлює **актуальність** статті.

Аналіз досліджень засвідчує наявність тенденції актуалізації питань музикологічної регіоналістики, яка слугує своєрідною сучасною опозицією історично та методологічно усталеним настановам національного музикологічного знання, в яких «стильовий аналіз майже не заторкує історію української музичної культури загалом, а й рішуче не висвітлюється відносно регіональних шкіл» (Кияновська, 2007: 9). У регіонально

орієнтованих розвідках таких науковців, як О. Васюта, О. Кавунник, Л. Кияновська (2007), О. Кононова, А. Кравченко (2015), А. Литвиненко (2012), В. Личковах, О. Майбурова, Т. Мартинюк (2020), В. Осадча, С. Павлишин, К. Палачова, С. Салдан, М. Черепанин (1997), В. Шульгіна та А. Кравченко (2015), В. Щепакін (2017) та ін. закладаються визначальні для наукового дискурсу з питань регіоналістики тенденції концептуальної різновекторності.

Плюралізм дослідницьких траєкторій та загальна спрямованість на висвітлення особливостей регіональних культур у сучасній національній регіоналістиці суголосні не тільки загальнокультурним інтенціям постсучасності. Регіоналістично орієнтовані дослідження формують одну з новаційних сфер світового музикологічного знання, що засвідчують численні розвідки з питань регіональної специфіки тих царин національної художньої рефлексії, які раніше перебували на периферії наукового дискурсу. Це демонструють зокрема розвідки таких науковців, як Ань Ціань, Баджал, Байїн Джиджи, Вей Дзюнь, Ван Дуаньгуй, Ван Гуанзин, Герлету, Ланг Цзе, Лі Мей, Лі Ся, Лі Шисян, Лю І, День Кай Юань, Чжан Хуан, Чжан Цао Шулі та ін. із широкого кола питань китайського вокального мистецтва.

Інтенсифікація регіонально спрямованих досліджень у сучасній українській музикології має результатом формування масштабного корпусу розвідок, концептуальне та методологічне різноманіття яких проблематизує питання щодо узагальнення накопиченого регіоналістичною досвіду та виявлення її провідних модусів на початку XXI ст. Нечисленність прецедентів такого узагальнення (Кавунник, 2021; Литвиненко, 2012; Мартинюк, 2020; Шульгіна, Кравченко, 2015) обумовлює наявність певної лакуни в сучасній українській музикології, загострює потребу у виявленні специфіки регіоналістичного наукового дискурсу та **актуалізує** запропоноване у статті осмислення провідних модусів української регіоналістики.

Мета статті – виявити особливості та провідні напрями сучасної музичної регіоналістики.

Виклад основного матеріалу. Сягаючи своїми джерелами часу активізації процесів націєтворення та національного відродження, регіоналістика як така має своїм фундаментом численні збірки народних пісень різних етносів, етномузикологічно скеровані наукові праці. В українській культурі – це дослідження, зокрема М. Сумцова, П. Чубинського, Хв. Вовка, Ф. Колеси, К. Квітки, Й. Миклашевського, В. Гошовського, М. Загайкевич, С. Павлишин та ін. У китайсько-монгольській – праці Ань Ціань, Лі Шисян тощо. Сучасна актуалізація регіоналістично орієнтованих досліджень, відбиваючи процес осмислення національно неповторного первня як складника світового духовного досвіду (Ань Ціань, 1979), демонструє не тільки різноманіття дослідницьких векторів, а й процес інституціоналізації (Мартинюк, 2020: 26), наукової самоідентифікації означеного модусу музикології як її самодостатнього компонента.

Із таким процесом набуття самодостатності резонує спрямованість науковців на визначення дефініційних рамок та статусу регіоналістики в сучасному науковому музикологічному дискурсі. Порушуючи це питання, дослідники акцентують значущість регіонального підходу як такого, що «ключем» до різноаспектного осмислення буття нації, що охоплює всі матеріальні та духовні здобутки» (Шульгіна, Кравченко, 2015: 9), наголошують на активізації обігу в музикологічному знанні у статусі тотожних таких термінів, як «регіоніка», «регіоналістика», «регіонознавство», «регіологія», «регіоналіка» слугує маркером інтенсифікації дослідницьких зусиль щодо формування та самовизначення регіоналістики в науковому дискурсі (Литвиненко, 2012: 7).

Зазначимо, що певне збереження дефініційного розмаїття в науковому дискурсі щодо питань специфіки музичної культури окремих локусів засвідчує тривалість і перманентність процесу інституціоналізації означеної сфери музикології.

У контексті процесу наукової самоідентифікації слід акцентувати й тенденцію окреслення концептуально-об'єктних рамок регіоналістики. Ця новаційна дослідницька царина культурологічного та музикологічного знання дослідниками позиціонується як така, що «покликана виявити неповторність та самобутність культурного середовища в межах того чи іншого краю і має важливе значення для відтворення картини національної культури у всьому розмаїтті її регіональних аспектів» (Шульгіна, Кравченко, 2015: 3). Актуальною

сферою модусу інституціоналізації регіоналістики в сучасному музикологічному дискурсі є також визначення пріоритетної для неї тенденції міждисциплінарної інтеграції та таких домінуючих методологічних рівнів, як «теоретичний, емпіричний, філософський, загальнонауковий та конкретно науковий» (Мартинюк, 2020: 26).

Особливістю сучасної української регіоналістики видається можливим визнати її концептуальну варіабельність та плюралізм дослідницьких траєкторій. З одного боку, це засвідчують масштабні розвідки, спрямовані на висвітлення особливостей музичної культури регіонів як цілісності та водночас позначені яскравими дослідницькими акцентами. Так, М. Черепанин висвітлює регіональну специфіку пісенно-хорового мистецтва, виконавської практики, фахової освіти та музичного видавництва в джерелознавчому ракурсі, А. Мартиненко (2011) висвітлює специфіку музичної культури Полтавського регіону у зв'язку із домінуючими тенденціями буття культури як універсальної єдності виконавської (зокрема й гастрольно-концертного життя), освітньої та просвітницької царин музичного мистецтва. О. Васюта створює масштабну панораму розвитку музичного мистецтва Чернігівщини Х–ХІХ ст. як цілісного, структурно чітко окресленого феномена, позначеного як атрибутивною єдністю компонентів (аматорська та професійна виконавська практика, фахова освіта у регіональній своєрідності методичних та структурних засад, музична критика, організаційна та творча діяльність культурних та мистецьких об'єднань професійна освіта), так і перманентністю розвитку (Васюта, 2017). Значущість такої універсалізуючої, інтегративної компоненти сучасної національної регіоналістики засвідчує численність дисертаційних розвідок із питань специфіки музичної культури великих регіонів України таких науковців, як М. Антошко, І. Бевська, І. Бермес, В. Бондарчук, Т. Бурдейна-Публіка, І. Глібовицький, П. Даценко, М. Долгіх, Г. Локощенко, В. Мітлицької, М. Ржевської, Т. Росул, І. Рябцева, М. Слабченко, О. Стебельська, О. Ущипівська, П. Шиманський, С. Щітова, О. Якимчук, І. Ян та ін., а також монографічних працях таких дослідників, як К. Демочко, Т. Кіреева тощо.

Проте, в цій універсалізуючій сфері видається можливим виокремити, з одного боку, й притаманну сучасній регіоналістиці територіально локалізуючу спрямованість. Її виявленням стає концентрація уваги науковців на дослідженні музичної культури міста як цілісності. Так, Л. Романюк та М. Черепанин позиціонують

музичне та театральне життя Івано-Франківська (2 пол. XIX – 1 пол. XX ст.) як феномен національної культури, позначений нерозривною цілісністю культурно-просвітницького, виконавського, освітнього та індивідуального творчого компонентів, а також поліетнічністю, різноспрямованістю культурної комунікації (Романюк, Черепанин, 2016).

З іншого боку, масштабні регіоналістичні дослідження, в яких висвітлюється специфіка музичного мистецтва певного конкретного культурного локусу, демонструють посилення тенденції концептуально- та змістотворної акцентуації домінуючого дослідницького спрямування. Стильово конкретизуючий варіант регіоналістики репрезентує праця Л. Кияновської (2007) із питань еволюції музичного мистецтва Галичини.

Своєрідний крос-культурний ракурс регіонально орієнтованого осмислення онтології українського музичного мистецтва репрезентований масштабним дослідженням В. Щепакіна. Науковець, окреслюючи специфіку розвитку музичної культури Сходу та Півдня України, пов'язує її із тим, що розвиток й популяризація різних форм музичної діяльності відбувалися «саме в повсякденній творчій взаємодії представників різних музично-культурних традицій – австрійської, німецької, чеської, словацької, польської, італійської, французької, угорської, румунської, єврейської, російської тощо – у другій половині XIX – на початку XX ст. в більшості регіонів сучасної України» (2017: 7). Простежуючи еволюцію «міжнаціональних музичних зв'язків у різних сферах музичної діяльності, яка виявилася через взаємопроникнення музичних традицій різних західно-європейських культур (оперного виконавства від італійців, камерного та оркестрового – від австрійців, німців та чехів, сольного – від яскравих представників практично всіх європейських культур – італійської, французької, бельгійської, польської, чеської, австро-німецької, угорської тощо)» (Щепакін, 2017: 376–377), дослідник відтворює масштабну в синхронно-діахронну панораму кроскультурного полілогу в регіональному ракурсі його функціонування на макро- та мікрорівнях.

Значущим у сучасному науковому регіоналістичному дискурсі є його вектор, пов'язаний із висвітленням проблематики онтології конкретних видів і форм музичного мистецтва в контексті культури певного регіону. Зазначимо, що конкретизуюча спрямованість означеного різновиду регіоналістики часто сполучається із апробацією новачійних дослідницьких спрямувань. Так, А. Кравченко на основі культурологічного та

власне музикологічного інструментарію формує цілісне уявлення щодо специфіки камерно-інструментального мистецтва Одеси в системному вимірі, розкриваючи особливості його складників та детермінант – «історичних, соціокультурних, регіональних, діалогу культур, жанрово-стильових, репертуарного діапазону, особистих інтенцій» (2015: 4). Б. Кіндратюк, звертаючись до специфічного міждисциплінарного ракурсу та синтезу дослідницького інструментарію музикології, культурології та історії держави і права, висвітлює культурні чинники та специфіку музичної культури ЗУНР, уводячи в музикологічний обіг раніше не опановану інформацію та окреслюючи соціокультурні та державно-інституційні обрії регіоналістики.

Сучасна регіоналістика позначена й тенденцією територіальної конкретизації проблематики регіоналістики у жанрово-видовому, виконавському, освітньому тощо ракурсах, виявленою в численних розвідках таких науковців, як В. Богданов, Л. Богданова, Т. Гердова, Н. Говорухіна, Р. Дудик, А. Желан, А. Карп'як, О. Конової, О. Коренюк, Л. Мазепа, В. Миронов, Т. Медведнікова, С. Олійник, Г. Савельєва, В. Сидоренко, Т. Старух, М. Ферендович, Л. Цуркан, Т. Шершова, В. Щепакін та ін.

Характерною ознакою сучасного наукового регіоналістичного дискурсу видається можливим визнати наявну тенденцію зміни універсалізуючих, «структурно всеохопних» досліджень музичного мистецтва певного локусу зосередженням дослідницьких зусиль на деталізуючому висвітленні окремих питань його феноменології й онтології. Так, у полі уваги дослідників перебувають питання жанрово-стильової специфіки регіональних композиторських шкіл, особливостей хорового мистецтва, інструментального виконавства в регіональному вимірі. Зазначимо, що питання специфіки академічного вокального мистецтва перебувають певним чином на периферії сучасної регіоналістики.

Тенденція територіальної конкретизації та деталізації в контексті сучасної української регіоналістики знаходить виявлення в актуалізації питань специфіки «малих» культурних локусів (Ніжин, Стрий, Перемишль, Галич). У розвідках таких дослідників, як Л. Романюк, О. Кавунник, О. Миронова, Т. Голдак, О. Попович, Б. Фільц, І. Кузьмінський, це не тільки виводить такі малі центри з периферії дослідницької уваги, а й стає потужним чинником створення щільної панорами музичної культури України в синхронії та діахронії.

Висновки. Дихотомія єдності-відмінності, яка виявляється в сучасному культурному просторі в збільшенні амплітуди коливання між тенденціями глобалізації та мультикультуралізму, в музикологічному дискурсі одним із виявлень має інтенсифікацію розвитку музичної регіоналістики й актуалізацією питань, що складають її проблемне коло. Узагальнення досвіду, накопиченого сучасною українською регіоналістикою, дозволяє констатувати такі притаманні їй особливості та провідні напрями:

- значущість процесу інституціоналізації, спрямованого на осмислення, позиціонування та ствердження регіоналістики як самодостатнього та самостійного спрямування музикології, що знаходить виявлення в активізації дефініційних, методологічних, концептуально-об'єктних пошуків;
- концептуальна варіабельність та плюралізм дослідницьких траєкторій;
- орієнтованість на висвітлення специфіки музичного мистецтва великих культурних локусів як системної єдності різнорівневих компонентів (жанрово-стильового, виконавського, освітнього, просвітницького тощо);
- посилення значущості тенденції територіальної локалізації досліджень, виявлена в концентрації уваги науковців на дослідженні музичної культури міста як цілісності;

– формування тенденції стильової та крос-культурної орієнтованості регіоналістичних досліджень;

– формування тенденції висвітлення проблематики онтології конкретних видів і форм музичного мистецтва в контексті культури певного регіону;

– значущість тенденції територіальної конкретизації проблематики регіоналістики у жанрово-видовому, виконавському, освітньому тощо ракурсах;

– посилення тенденції зміни універсалізуючої спрямованості досліджень зосередженням дослідницьких зусиль на деталізуючому висвітленні окремих питань феноменології й онтології музичного мистецтва в регіоналістичному ракурсі;

– перевага питань особливостей жанрово-стильової специфіки регіональних композиторських шкіл, хорового мистецтва, піанізму, інструментального виконавства в регіональному вимірі при периферійності питань академічного вокального мистецтва;

– актуалізація питань специфіки «малих» культурних локусів, які раніше перебували на периферії дослідницької уваги.

Подальші перспективи розвідок полягають у виявленні специфіки регіоналістичного дискурсу щодо питань вокального мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 安谦“中国蒙古歌曲”。北京：“国家音乐出版社”，1979年，第312页
2. Васюта О. Музична культура Чернігівщини Х – початку ХХІ століття: еволюційний вимір. Монографія. Чернігів : Десна Поліграф, 2017. 295 с.
3. Естетика : навчальний посібник / за ред. Л. В. Анучиної, В. М. Пивоварова, О. В. Уманець. Вид. 2-ге, випр. та допов. Харків : Право, 2022. 284 с.
4. Кавунник О. А. З історії та сьогодення музичної регіоналістики України. Україна. Європа. Світ. *Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях* : матеріали П'ятої міжнародної науково-практичної конференції (4–6 листопада 2021 року, м. Київ). Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2021. С. 100–107.
5. Кіндратюк Б. Музична культура Західноукраїнської народної республіки. *Науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис «Галичина»*, 2019, № 32. С. 125–142.
6. Кияновська Л. Галицька музична культура ХХ–ХХІ ст. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 424 с.
7. Кравченко А. Культурологічні виміри камерно-інструментального мистецтва Одеси (кінець ХХ – початок ХХІ століть) : монографія. Київ: НАКККіМ, 2015. 216 с.
8. Литвиненко А. І. Історичні шляхи становлення регіоналістики в українській культурі й музикознавстві. *Студії мистецтвознавчі*, 2012, № 6. С. 7–14.
9. Литвиненко А. Полтавщина: музична культура (ХІХ – початок ХХ століття). Київ : Автограф, 2011. 184 с.
10. Мартинюк Т. Міждисциплінарні методологічні тенденції в українській музичній регіоніці. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2020. Вип. 129. С. 26–40. <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2020.129.219664>
11. Мартинюк Т. Музичний професіоналізм Північного Приазов'я ХІХ–ХХ століть. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2003. 608 с.
12. Романюк Л. Б., Черепанін М. В. Музичне і театральне життя Станиславова (друга половина ХІХ - перша половина ХХ ст.) : монографія. Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2016. 508 с.
13. Черепанін М. Музична культура Галичини (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.). Київ : Вежа, 1997. 324 с.
14. Шул'гіна В., Кравченко А. Теоретико-методологічні аспекти культурологічної регіоніки. *Вісник Львівського університету. Серія мист-во*, 2015. Вип. 16. Ч. 1. С. 3–11.

15. Щепакін В. М. Музична культура Сходу і Півдня України другої половини XIX – початку XX століть: європейські виміри : монографія. Харків: ФОП Панов А. М., 2017. 479 с.

REFERENCES

1. An' Qian'. (1979). Zhōngguó ménggǔ gēqǔ. Běijīng: "Guójiā yīnyuè chūbǎn shè" [Chinese-Mongolian song]. Pekin: Folk music publishing house. 312 p. [In China].
2. Vasiuta, O. (2017). Muzychna kul' tura Chernihivshchyny X – pochatku XXI stolittia: evoliutsiinyi vymir. Monohrafiia [Musical culture of Chernihiv region X – the beginning of the XXI century: evolutionary dimension: monograph]. Chernihiv: Desna Polihraf. 295 p. [in Ukrainian].
3. Anychina, L. V., Pyvovarov, V. M. & Umanets, O. V. (2022). Estetyka: navchalnyi posibnyk [Aesthetic: tutorial]. Kharkiv: Pravo. 284 p. [in Ukrainian].
4. Kavunnyk, O. (2021). Z istorii ta sohodennia muzychnoi rehionolohii Ukrainy [From the history and present of musical regionalogy of Ukraine]. *Ukraine. Europe. World. History and names in cultural and artistic reflections: materials of the Fifth International research-to-practice conference (November 4–6, 2021, Kyiv)*. Kyiv: UNTM. pp. 100–107 [in Ukrainian].
5. Kindratiuk, B. (2019). Musychna kultura Zakhidnoukrainskoi narodnoi respubliky [Musical culture of the West Ukrainian Pepole's Republic]. *Naukovyi i kulturno-prosvitnii kraieznavchyi chasopys «Halychyna»*, 3, pp. 125–142 [in Ukrainian].
6. Kyianovska, L. (2007). Halytska muzychna kultura XX–XXI st. [Galician musical culture of XX–XXI centuries]. Chernivtsi: Knyhy – XXI. 424 p. [in Ukrainian].
7. Kravchenko, A. (2015). Kulturolohichni vymiry kamerno-instrumentalnoho mystetstva Odesy (kinets XX – pochatok XXI stolit): monografiia [Cultural dimensions of the chamber and instrumental art of Odessa (late 20th - early 21st centuries) : monograph]. Kyiv. NAKKKiM. 216 p. [in Ukrainian].
8. Lytvynenko, A. (2012). Istorychni shliakhy stanovlennia rehionalistyky v ukrainskii kulturi u muzykoznavstvi [Historical path of the development of regionalism in Ukrainian culture and musicology]. *Research of the Fine Arts*, 6, pp. 7–14 [in Ukrainian].
9. Lytvynenko, A. (2011). Poltavshchyna: muzychna cultura (XIX – pochatok XX stolittia [Poltava region: musical culture (19th – early 20th centuries)]. Kyiv: Avtograph. 184 p. [in Ukrainian].
10. Martyniuk, T. (2020). Mizhdystsyplinarni metodolohichni tendentsii v ukrainskii muzychnii rehionitsi [The interdisciplinary methodological trends in the Ukrainian musical regionalism]. *Scientific herald of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine*. Issue 129, pp. 26–40 [in Ukrainian].
11. Martyniuk, T. (2003). Muzychnyi profesionalizm Pivnichnoho Pryazovia XIX–XX stolit [Musical professionalism of the Northern Azov region of 19th-20th centuries]. Melitopol: Publishing House of the Melitopol City Printing House. 608 p. [in Ukrainian].
12. Romaniuk, L., Cherepanyn M. (2016). Muzychne i teatralne zhyttia Stanislavova (druga polovyna XIX – persha polovyna XX st.) : monografiia [Musical and theatrical life of Stanislavov (second half of the 19th – first half of the 20th century): monograph]. Ivano-Frankivsk : Suprun V. P. 508 p. [in Ukrainian].
13. Cherepanyn, M. (1997). Muzychna kultura Halychyny (druga polovyna XIX – persha polovyna XX st.) [Musical culture of Galicia (second half of the 19th – first half of the 20th centuries)]. Kyiv: Vezha. 324 p. [in Ukrainian].
14. Shulgina V., Kravchenko, A. (2015). Teoretyko-metodolohichni aspekty kulturolohichnoi rehioniky [Theoretical-methodological aspects of cultural regional studies]. *Visnyk of the Lviv University. Series Art Studies*. Issue 16, pp 3–11 [in Ukrainian].
15. Shchepakyn, V. M. (2017). Muzychna kultura Skhodu i Pivdnia Ukrainy druhoi polovyny XIX – pochatku XX stolit: yevropeiski vymiry : monohrafiia [Musical culture of the East and South of Ukraine of the second half of the XIX – the beginning of the XX centuries: European dimensions. Monograph]. Kharkiv: FOP Panov A. M. 479 p. [in Ukrainian].